

Конференція VI^н ВІДКРИТИЙ З'ЇЗД ФІТОБІОЛОГІВ ПРИЧОРНОМОР'Я

ВИДИ РОДУ *PLATANUS* В ОЗЕЛЕНЕННІ М. ХЕРСОНА

Загорулько А.О.

Херсонський державний університет

Sycamore plays a very important role in the greening of settlements, especially in the south of Ukraine. It reached a value of resistance due to dust in the air, to the arid conditions and saline soils. Today there is question reproduction of sycamore and spread to urban greening.

Масове висадження дерев в містах України розпочалось у післявоєнні роки. В озелененні міст Півдня України важливого значення набувають дерева, стійкі до запилення, засолення та засушливих умов. Тому в асортименті дерев великий відсоток належить різним видам *Populus*, *Tilia*, *Platanus* та ін. Серед них *Platanus* відрізняється не лише високою декоративністю та стійкістю до несприятливих факторів, а й довговічністю, що дає змогу рідше проводити реконструкцію зелених насаджень.

Платан (*Platanus*), рід дерев родини платанових (*Platanaceae*). Високі дерева з густою широкою кроною. Стовбур потужний (висота до 50 м і в обхваті до 18 м), циліндричний, із зеленувато-сірою відшаровуючою корою. Листя почергові, пальчасто-лопатові, на довгих черешках. Плід – багатогорішок, що залишається на дереві всю зиму і розпадається навесні на окремі горішки, що розносяться вітром.

Нараховується близько 10 видів. Найпоширеніші з них три види Платан східний (чинар) (*Platanus orientalis*), Платан західний (*Platanus occidentalis*), Платан кленолистий – (*Platanus acerifolia*).

В Україну платани інтродуковані в кінці XVIII – на початку XIX століть. Сьогодні на території Криму, Українського Полісся і Лісостепу України ростуть більш ніж вікові дерева *Platanus orientalis*, *P. occidentalis*, *P. acerifolia* (Грабовий, 2003).

У місті Херсоні зростають *Platanus orientalis* і *Platanus acerifolia*. Територія міста по забрудненню повітря неоднорідна (Бойко, Чорний, 2001). Провівши аналіз стану платанів у різних точках міста, ми дійшли висновку, що навіть у сильнозабрудненій зоні зустрічається 70 % повноцінно розвинутих дерев, що говорить про високу їх стійкість до забруднення повітря.

За оцінкою посухостійкості, прийнятою Дерев'яно В.Н. і Дерев'яно Н.В. (1999), 70 % дерев можна дати найвищу оцінку - 0- ростуть добре або задовільно, квітують та плодоносять, не знижуючи помітно декоративність, без будь-якого зрошення в умовах паркових насаджень та насаджень населених пунктів з деякими елементами догляду за ними.

Що стосується зимостійкості, то найвищої оцінки заслуговують далеко не всі екземпляри. За шкалою зимостійкості, прийнятою також Дерев'яно В.Н. і Дерев'яно Н.В. (1999), деревам можна дати дві оцінки: від 0 до I – спостерігається пошкодження бруньок та частково однорічних пагонів; від I до II балів – від підмерзання бруньок та частково однорічних пагонів до повного вимерзання однорічних пагонів і часткового пошкодження дворічних пагонів.

Вік платанів м. Херсона знаходиться в діапазоні 60-70 років, що видно з матеріалів міської ради від 12 лютого 1952 р., де зазначено «Проведені значительные работы по озеленению города, вновь создано зеленых зон на площади 85 га, посажено 55 тыс. деревьев и 31 тыс. кустарников.» (Григор'єва, 2003). Однак незважаючи на вік дерев і щорічне утворення близько 12 тис. насінин з одного дерева, самосіву платани в місті не утворюють. Відомо, що необхідною умовою проростання насіння платанів є підтримання вологості ґрунту і захист від прямих сонячних променів, які на початковому етапі можуть негативно позначитися на розвитку проростків. Також відомо, що платан можна розмножити живцями, що краще робити восени. Всі перелічені способи розмноження можливі лише за дотримання необхідних умов.

На теперішній час платани потребують більшої уваги в озелененні міст півдня України. Тому виникає необхідність розведення платанів і використання їх в озелененні.

Література:

- Одынец А.П. Дендрология для садовника: Учеб. пособие для сред. сел.. проф.-техн. училищ. – 2-е изд., справ. и доп. М.: Высш. школа, 1982. – 159 с.
- Григор'єва О. Сучасний стан дендрофлори пр. Ушакова (м. Херсон)// Метода: Збірник наукових праць. Вип. «Наука» - Херсон, 2003 – С. 9-12.
- Бойко М.Ф., Чорний С.Г. Екологія Херсонщини: Навч. посібн.– Херсон: «Терра» 2001. – 156 с.
- Грабовий В.М. Біологічні основи інтродукції видів *Platanus L.* в Правобережному Лісостепу України і перспективи використання в культурі: Автореферат дисертації. 2003 – 20с.